

V leskovem grmu.

il je mižav jesenski dan.

V leskovem grmu sta se srečali sinica in taščica. Prva je veselo pozdravila tovarišico s svojim: „Cefii, cefii!“ Le-ta ji je pa odzdravila globoko se priklonivši: „Čèk, čèk, čèk.“

„No, danes je pa res pust dan“, se je zahudila taščica, ko sta malce poskakljali po leskovih vejicah in se dogovorili, koliko časa se že nista videli.

„Ah, kako nestrpno že pričakujem božajočih solnčnih žarkov; pa nič ni in nič! Nebo zakrivajo že dni in dni ti sivkasti oblaki, in vetra nikakega. Da bi jih vsaj razpodil raz nebesni svod, in da bi spet posijalo gorko solnčece! Pa tudi po bregih se neprestano vlačí ta raztrgana megla kakor cunjá in od potokov razteza druga svoje dolge, koščene roke. Res dolgočasen je tak-le dan!“

Nikar se ne huduj, sestra, saj si ne moreš pomagati. „Jesen je spet prišla v déžel“, tolaži jo sinica ter si s kratkim kopicastim kljunčkom trebi nežne krempeljčke. — „Povej mi, povej, kje pa si kaj poletavala?“

„Pred tednom sem bila tam gori na vasi“, je nadaljevala siničica, „na oni lipi pred cerkvijo. Vrh zvonika je bilo zbranih krdelo lastovic, ki so glasno čvrčale in žvrgolele: „Jesen, jesen!“ Nikakor nisem mogla verjeti, da je res; mislila sem, da se motijo. Tedaj pa prileti od severa proti njim velik roj drugih, ki so svojim sestricam klicale: „Jesen, jesen!“ in te so jim odgovarjale: „Jesen, jesen!“ Pa parkrat zapešejo okrog zvonika, se vzdignejo in odleté proti jugu. Skoraj da sem jim pozabila zaklicati: „Z Bogom! Da se spomladi zopet vidimo!“

„No, da je res jesen, pa mene prepričujejo solnčni žarki, ki nočejo več dajati prejšnje blagodejne toplote“, pripomni taščica. „Od skalnih gorá je pričel pihati ledenomrzél veter, trgati orumenele liste z dreves in jih poditi po zraku, da je veselje. Ah, ta piš in ta ples!“

Pa je zaščebetala spet siničica:

„Včeraj sem skakljala po jablani pred Ambroževo hišo in trgala mešičke, v katerih sem dobila precej gosenic. Pa zapazim požrešnega brleza, ki je prav pridno donášal bučine pečke in jih vtikal za hrapovo skorjo. Tudi mene se je polastila slá, da se mu pridružim. Saj veš, kako rada imam ravno te pečke. Do njih je bilo pa sila lahko priti. Sušile so se namreč na deski pred hišo.

Te pečke sva jedla z brlezom prav marljivo raznašati, to se pravi: jaz sem vzela po eno, brlez pa kar po dve ali še več, — kolikor jih je mogel zagrabití. Bil pa je ta lakomnik zelo pogumen pri tem delu, da jaz ne tako. Slutíla sem že, da ta najina pridnost ne bo dolgo trajala, pa res ni. Meni se pa prav zdi, da je bil gospodar, ki nama je skazil veselje.

„Hudirjevi ptiči, ali mi bote precej vse pečke raznesli!“ se zajeki, pobere kamen in ga vrže proti nama. Komaj, da sem odnesla zdravo kožo.

Odtam sem zletela na sosednji vrt, pa sklenila sem s potom: ne več krasti. Ej vrt, to je bil še krasen! Čudila in divila sem se lepordečim in pisanim jabolkom, ki so se zibala po vejah. Konec vrta pa je pastir tresel hruške, ki so bobotala na tla, kakor bi bil kdo pretresal orehe. Sadje sta hitro pobirali dve dekllici... Lahen vetrc potegne skozi drevje in veje se nalahno zamajejo. Nad mano je viselo zrelo jabolko. Ko se vejica zaziblje, se odtrga jabolko in pade meni na rep. Zahudila sem se in odletela iz vasi...

Zdaj pa že par dni poletavam po tej meji brez namena in cilja. No, tudi tukaj ni brez namena in brez vse zabave — moram reči. Danes dopoldne sem se mudila v gornjem koncu meje, kjer pastirji pasejo živino, pa kurijo in pečejo krompir. Naletela sem na prav zanimiv pogovor. Pastirji so se namreč pogovarjali o ptičih. Da bi jih bila še bolj natanko čula, sem zletela na javor ravno vrh njih.

Prvi pastir, meni dobro znani Polajnarjev Miha, — se je širokoustno hvalisal, kako lepo sinico je imel lansko zimo ujeto.

„Tako lepe sinice“, jima je govoril, „nisem imel še nobeno zimo, kakor lansko. Ah, kako lepo je znala peti! Kadar sem jo izpustil iz kletke, tedaj je bila šele živa in vesela! Pa privadil sem jo bil tudi, da je sama zletela nazaj v kletko. Oh, kako nerad sem jo spomladi izpustil!“

— Ej, sem si mislila, jaz sem tista, ki si jo imel ujeto. Hvala ti, prav dobro se mi je godilo pri tebi.

„A, kaj boš ti!“ se oglasi drugi pastir — menda mu je bilo ime Jakob, če se še prav spominjam. „Jaz sem imel šele prijazno ptičico. Kako lepo je bila barvana pod vratom in kako gosposko se je priklanjala! Še sedaj mi je žal, če se spominjam, da sem jo izpustil.“

„Kako pa je bilo tvoji ptičici ime?“ se oglasi tretji pastir.

„I, čaki no, kako se ji je reklo? Ah, ne morem se brž domisliti!... Ta—ta—, ej že vem, taščica smo jo klicali.“

— Beseda „taščica“ je nepovoljno dirnila tovarišico in nemirno je stopicala po vejici. —

„Uganita pa zdaj, kako ptičko sem jaz imel!“ povzame tretji pastir — Lojze, besedo. „A, saj ne bosta uganila! — Imel sem liščka. To vama je bil lep! Okrog kljuna tja do oči je bil rdeč kakor kri, rep in perutnice je imel rumenoprepasane in na koncu črnoobrobljene kakor s črnim baržunom. Po trebuhu je bil pa belkast. Nad vse sem ga imel rad. A nekoč, ko je bil izpuščen iz kletke in je skakljal po tleh, pridejo oče v hišo, za njimi se pa tihotapno priplazi maček, počene... skoči... in po mojem liščku je bilo.“

To so si dopovedovali pastirji, pa drezali v ogenj, da je gost dim objemal javor in silil meni v oči.

Tedaj pa prileti roparski kragulj in prinese v krempljih belega golobčka. Pastirji vsi naenkrat zakriče nad njim... jaz pa sem smuknila po javorju doli in hajdi v mejo nazaj, kjer sem več kot pol ure mirno čepela od samega strahu. Od tam pa sem priletela tusem, kjer sva se zdaj sestali.“

Lahkih nog je poskočila siničica na šibkejšo vejico, zagugala se na nji, potresla z repom pa vprašala taščico: „Kaj si pa kaj ti počela to poletje? Si imela srečo z mladim zarodom?“

Taščica pa je zadovoljno pokimala z drobno glavico pa odgovorila: „Veš, poletu je bilo kaj prijetno v gozdu. Stavim, da se tebi ni godilo tako izborno. V lepem soglasju sem živela s svojimi tovarišicami in tovariši v gozdu. Pa le samo pomisli! Vsa drevesa, bodisi velika bodisi mala, so bila odeta in zavita v prazničnozeleni plašč, in prijetno vonljiv duh se je razširjal po gozdu in napajal zrak. Skozi veje so boječe trepetali radovedni solnčni žarki in poljubovali mične lističe na pritlikavem grmičju, kjer sem imela skromno gnezdece. V tako najprijetnejšem zatišju sem zredila svoj nadepolni zarod. Ah, to so bile urice materinskega tihega veselja! Pa brez grenkega pelina tudi ni bilo. — Čuj!

Nekega poletnega jutra — dobro se še spominjam, kakor bi bilo včeraj — sem zletela po navadi iskat hrane za svoje mladiče. Le-ti so bili že toliko odrastli, da bi si bili lahko sami iskali živeža; a saj veš, kako mati skrbi za svoje. Šla sem jim torej sama po hrane, pa naročila jim, naj se nikamor ne oddaljijo od gnezda. A kaj, mlada kri rada nori. Komaj sem jim odletela izpred oči, že so bili na sosednjem grmu. Pa oj nesreče! Požrešni skopec — da mu ne morem dobrega reči — se je pritihotapil do njih in v blisku je pograbil enega, ki sem ga skoro najbolj ljubila. Drugi so strahoma zbežali nazaj v gnezdo ...

Zdaj na jesen pa tudi v gozdu čimdalje bolj ponehava mirno življenje. List za listom sušiti ob deblih na tla, grabljice grabijo listje, drvarji sekajo drva in vrhu tega še tisti — lovci!

„Bum, bum“, zagrmi mi nekoč po gozdu. Preplašeni smo prileteli ptiči drug k drugemu pa se izpraševali: „Kaj je?“ Nihče ni mogel pravega uganiti. Občno mnenje je bilo, da nas ljudje hočejo prepoditi iz gozda. A teh misli nas reši vrana, ki je sedela vrh jelke in nam s hripavim glasom naznanila, da so lovci v gozdu in da iščejo dolgouhih, strahopetnih zajcev.

Hkrati se dvigne nedaleč od nas velik vrišč. Psi so lajali in cvilili, bevskali in sopihali, pred njimi pa jo je ubiral dolgoušec — zajec. No, mnogo psov je zajčja smrt. In tu so bili sicer trije psi, pa življenje je prekinila zajcu — vendarle puška. „Bum, bum!“ je počilo in zajec je zaječal, odskočil, prevrnil se, pa obležal.

Namah je pritekel lovec, prijel zajca za zadnje noge in zaklical:

„Ho—ój, ho—o—ój!“

„Ho—ój, ho—o—ój!“ se mu je odzvalo od dveh strani.

Skoraj nato pa sta prišla dva lovca.

„Imenitno, France, imenitno!“ mu je klical prvi.

„Glej no, glej“, je hvalil drugi, „tako velikega zajca pa že lep čas nisem videl.“

„Ej, sem mu moral dati tudi dva strela“, je pojasnoval prvi in z vidno slastjo ogledoval krvavečega zajca.

Jaz sem pa zamižala in rekla: „Bog nas varuj take smrti!“ Bežala sem od usodepolnega kraja. Pred očmi mi je bil še vedno ustreljeni zajec in nikakor se nisem mogla iznebiti njegove žalostne podobe . . .

Po gozdu je zavel močan veter in listje se je usulo z drevja, da mi je vse mrgolelo in plesalo pred očmi. „Ej, kaj pa vendar to, da list za listom pada z vej? So se li skregali? To ne more biti. Vse poletje so tako ljubeznjivo občevali in si pripovedovali bajke o vilah in rusalkah. To bo nekaj družega.

„Jesen, jesen“, je zaklicala žolna, ki je priletela od nasprotnega brega. „Mhm, torej jesen je“, sem pritrjevala samasebi. „Potem bom morala pa tudi jaz zapustiti gozdno stanovanje in iti na ravno, kakor sem to storila lansko jesen.“ Biti je moralo. Danes zjutraj sem se poslovila od gozda in se napotila tusem. Potoma sem naletela na kopico kmetskih ljudi, ki so grabili listje. Zbijali so slane in neslane šale in uganjali burke, da se je smeh razlegal daleč na okoli. Od sosednega brega pa je odmeval glasni: „Juhu—u!“ kateremu je na drugem bregu odgovarjal enak „juhu—u!“ Od nekod pa je donela pesem:

„S'nica b'la družica
K' ima rdeča lica.
S krempljčki je kruh mesila,
Z repkom ga j' pa vsadila.
Tralala, hopsasa!“

In sinica je jela glasno prepevati, za njo pa žvrgoleti taščica, ki se je venomer priklanjala.

„Kaj pa vendar imata, senica in taščica, da sta tako veseli, ko je vendar jesen in vse žaluje“, ju je motril in poslušal lišček, ki je marljivo obiral osat blizu leskovega grma. „Ej, vredno je pač, da grem gledat“, in je poletel v leskovino.

„Dober dan, lišček, dober dan,“ sta hiteli sinica in taščica v eni sapi. „O, to je dobro, da si prišel, nama boš povedal vsaj kaj novega.“

„I, kaj pa sta tako veseli, kot bi bilo o sv. Juriju?“ se čudi lišček in zvedavo pogleduje zdaj sinico zdaj taščico.

„Radujeva se, ker sva se po dolgem času spet enkrat sešli“, je hitela dopovedovati sinica. Prav veselilo bo naju, če se nama tudi ti pridružiš in nama kaj poveš, saj je v takim -le času prav dolgočasno poletavati,“ je prigovarjala taščica in se po stari navadi priklanjala.

„I no, če je vama prav“, je zadovoljno odvrnil lišček, sedel kraj veje in jel pripovedovati:

„Preteklo je že par dni, kar sem dospel tusem v naše kraje. Poprej sem namreč vse poletje bival bolj na severu, kjer sem tudi vzgojil svoj zarod. Sedaj na jesen sem jo pa ubral k vam, da se malce pozabavam in pogledam, kako vam je kaj roževje obrodilo. Saj vesta, da gre našemu rodu to semenje še najbolj v slast. Pa bi še bilo, da bi imeli mi reveži mir pred ptičarji. A komaj smo se tod dobro ustavili, že so nas jeli ptičarji

zasledovati. Vem, zakaj. „Zaradi našega lepega petja in lepe barve — in lišček je mogočno in ponosno pogledal po sebi. — Mi, nič hudega sluteči — bilo nas je 16 skupaj — prvi dan obiramo roževje na robu onega jarka in preletavamo od rastline do rastline. Kar se približamo k precejšnjemu šopu ter z radostjo in slastjo planemo po njem, misleč, da bo dobra južina. A naglica nikjer ni dobra, tudi tukaj ni bila. Res je rastle tam najrazličnejše roževje: konoplja, osat, dobra misel, pa kaj bi vama našteval, — toda med temi rožami so se skrivale limanice.

„Joj, joj, kaj pa to? Ah, sem se že vjel; pomagajte mi, bratje!“ je tožil eden in klical na pomoč. „Oh, jaz sem se tudi“, je vzdihoval drugi.

„Jojmene, jaz tudi“, je jeknil obupno tretji, in tako so se čuli od vseh strani obupni klici. In med ujetimi nesrečneži sem bil tudi jaz.

V tem hipu planeta s strani dva ptičarja, in kakor bi bil mignil, bil sem s svojimi tovariši v kletki. Vsi naši klici so bili zaman. Prosti bratje nam niso mogli pomagati, dasi bi nam bili radi. Ptičarja pa sta si zadovoljno mela roke in se smehljala, mi smo pa vzdihovali.

„Dober lov, dober. Par krajcarjev bova že dobila“, je govoril prvi.

„Da bi bilo le vsak dan takole“, je menil drugi in pogledaval v kletko.

Poslej mi je bila edina misel: kako bi se rešil, da ne bi prišel v mesto, kjer bi me prodali. In posrečilo se mi je. To pa je bilo tako.

Danes nam je dajala ptičarjeva žena hrane — par konopljinih zrn, ker sta menda on in njegov brat spet šla loviti moje tovariše. Jaz pa sem pazil na vse kriplje, kako bi jo popihal. Vedel sem, da so ženske bolj zaupljive in se jih lažje prevara kakor moške. In res je pustila dobrosrčna žena vratica odprta — ali iz pozabljivosti ali kako, ne vem. Urno smuknem skozi nje. K sreči je bila tudi polovica hišnega okna odprta in hajd — bil sem na prostem. Drugi moji tovariši jo niso mogli več popihati, kajti gospodinja je hitro zaprla okno, žalostno zrla za menoj ter mi žugala s prstom. In zdaj sem tu, da se z vama povesešim ljube prostosti.“

„Ej, ej, kaj pa te bele muhe plešejo po zraku!“ naenkrat vzklikne sinica. „Pa vendar niso sneženi kosmiči?“ „Oh — žalostno — sneg!“ sta pritrdila lišček in taščica ter motno zrla v megleno ozračje.

„Ah, zdaj se prične pa za nas spet borno življenje“, je jela tožiti sinica, ki je bila prej še vsa navdušena in vesela.

„I, kar je, pa je“, vzdihne taščica. „Saj veš, kako pojó pastirji:

Zima prikima
Vse ptičke spodi,
Da ptičjega petja
Več slišati ni — —

Medve pa le ostaneva, ni res?“ povpraša taščica.

„Oprostita!“ je dejal tedaj lišček. „Jaz moram pa odriniti proti jugu; zadnji čas je že, da me ne zapade sneg.“

In razšli so se. Leskovi grm so pa belili snega prvi kosmiči . . .

Aleksij Andrejev.

